

DRŽAVNI ZAVOD ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
PRIJEDLOG ISKAZA O PROCJENI UČINAKA PROPISA

ZA

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM
PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

Zagreb, 28. kolovoza 2014. godine

1. PROBLEM

Europski parlament i Vijeće donijeli su 25. listopada 2012. godine Direktivu 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi, a države članice moraju uskladiti svoje propise sa zahtjevima ove Direktive do 29. listopada 2014. godine. Sadržajna ograničenja autorskog prava (iznimke od isključivih prava autora) su u hrvatskom Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (ZAPSP) propisane su u Poglavlju 6, člancima 80. do 98., te ih je potrebno nadopuniti u skladu s Direktivom 2012/28/EU kojom se predviđa uvođenje nove iznimke od isključivih prava autora ili nositelja srodnih prava i to u odnosu na reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti djela ili druge građe zaštićene srodnim pravima za koje nije identificiran nijedan od nositelja prava ili, ako su isti identificirani, nijedan od njih nije pronađen unatoč pažljivoj potrazi koja je provedena i evidentirana sukladno zahtjevima Direktive (djela siročad, *engl. orphan works*). Da bi se utvrdilo može li određeno djelo ili predmet srodnog prava biti svrstano u kategoriju djela siročadi, potrebno je provesti pažljivu potragu za nositeljem prava, uz konzultiranje odgovarajućih izvora za određenu vrstu djela odnosno predmeta srodnih prava, a koja se provodi prije korištenja djela ili predmeta srodnog prava. Pažljivu potragu dužne su izvršiti institucije od javnog interesa u Republici Hrvatskoj (javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove i muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju) koje se žele koristiti gore opisanim sadržajnim ograničenjem autorskog i srodnih prava. Direktiva u Prilogu navodi i obavezni minimum izvora koji moraju biti konzultirani za pojedine kategorije autorskih djela i predmeta srodnih prava pri provođenju potrage za nositeljem prava. Evidencije o rezultatima ovakvih pažljivih potraga na temelju kojih je utvrđen status djela siročadi, trebaju se dostavljati radi pohrane u javno dostupnu internetsku bazu podataka koju osniva i kojom upravlja Ured za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu Europske unije (*Office for the Harmonization in the Internal Market, OHIM*), sa sjedištem u Alicanteu, Španjolska. Nadalje, potrebno je urediti, u skladu s Direktivom, da će se djelo ili predmet srodnog prava kojemu se utvrdi status siročeta u bilo kojoj državi članici Europske unije, i u Republici Hrvatskoj smatrati djelom siročetom te će se moći koristiti u skladu s gore opisanim sadržajnim ograničenjem. Potrebno je nadalje propisati i mogućnost okončanja utvrđenog statusa djela siročeta ako se nositelj prava pojavi i zatraži ostvarivanje svojih prava. U tom slučaju nositelj prava ima pravo na pravičnu naknadu za prethodno korištenje djela odnosno predmeta srodnog prava te je potrebno urediti i način utvrđivanja te naknade.

2. CILJEVI

Cilj Zakona je usklađivanje s Direktivom 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi. Njome će se uspostaviti pravni okvir koji će olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim pravom ili srodnim pravima za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se nositelj prava, čak i ako je utvrđen, ne može pronaći - djela siročadi. Navedena digitalizacija je jedna od ključnih aktivnosti Digitalnog plana za Europu koji je izložen u komunikaciji Europske komisije. Nakon stupanja na snagu ovog Zakona u Republici Hrvatskoj će javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove i muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku ili audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju moći provoditi sveobuhvatnu digitalizaciju svojih zbirki i arhiva s ciljem stvaranja hrvatskih digitalnih knjižnica, koje će se uklopiti u sustav europskih digitalnih knjižnica. Time se doprinosi očuvanju i širenju hrvatske kulturne baštine, koja je ujedno dio europske kulturne baštine. Usklađenim djelovanjem posredstvom Direktive 2012/28/EU države članice Europske unije, a među njima i Republika Hrvatska, doprinose stvaranju europskih digitalnih knjižnica kao što je Europeana.

Donošenjem ovog Zakona Republika Hrvatska uključuje se u aktivnosti koje se provode na cijelom unutarnjem tržištu Europske unije i pridonosi promicanju slobodnog kretanja znanja i inovacija na unutarnjem tržištu, sukladno inicijativi Digitalni plan za Europu u okviru strategije Europa 2020. Planira se digitalizacija cjelokupnog kulturnog nasljeđa Europske unije do 2025. godine, čime će se aktivirati kulturni i gospodarski potencijali država članica. Cilj koji se želi postići Zakonom realističan je i ostvariv, s obzirom na to da javne institucije već sada digitaliziraju autorska djela kojima je istekao rok zaštite i zaštićena djela s odobrenjem autora.

3. MOGUĆE OPCIJE

3.1. OPCIJA 1 – ne poduzimati ništa (nenormativno rješenje)

Opcija 1 nije provediva. U slučaju odabira ove opcije Republika Hrvatska ostala bi izvan jedinstvenog načina rješavanja ovog problema na razini Europske unije, te bi bila podložna odgovarajućim sankcijama od strane EU, stoga se u tom pravcu neće poduzimati daljnje radnje.

3.2. OPCIJA 2: – (nenormativno rješenje)

Opcija 2 nije provediva budući da je jedino propisom moguće urediti sadržajna ograničenja isključivih autorskih i srodnih prava. Propis nižeg ranga ili nenormativni akt ne bi mogao postići utvrđeni cilj.

3.3. OPCIJA 3: – (normativno rješenje)

Opcija 3 koja podrazumijeva normativno rješenje izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima na način da se u njega implementira Direktiva 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi je moguća i optimalna

budući da se na jednom mjestu, jednim propisom uređuju pitanja vezana uz dopuštena korištenja svih oblika i kategorija autorskih djela siročadi kao i predmeta srodnih prava siročadi, i to u propisu koji je specijalni propis za autorsko i srodna prava.

3.4. OPCIJA 4: – (normativno rješenje)

Ne smatra se da bi neko drugo normativno rješenje bilo prikladnije.

4. USPOREDBA OPCIJA

Opcije	Koristi	Troškovi
Opcija 1: ne poduzimati ništa	Cilj nije moguće postići opcijom ne poduzimati ništa. U tom slučaju djela za koja nije utvrđen ili nije pronađen autor ili nositelj srodnog prava ne bi mogla biti na zakonit način digitalizirana i stavljena na raspolaganje za korištenje od strane javnih institucija.	Mogući troškovi u slučaju pokretanja postupka Europske komisije protiv Republike Hrvatske zbog neispunjavanja obveza države članice.
Opcija 2: (nenormativno rješenje)	Cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem.	Ne razmatra se.
Opcija 3: (normativno rješenje)	Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima uskladit će se s Direktivom 2012/28/EU čime će se Republika Hrvatska uključiti u sustavnu akciju digitalizacije kulturne baštine koja se provodi na razini Europske unije. Očekuju se pozitivni gospodarski i socijalni učinci budući da će opsežnija digitalizacija utjecati na širenje i dostupnost kulturne ponude Republike Hrvatske. S obzirom na prirodu stvari ne očekuju se utjecaji na području zaštite okoliša.	Predviđa se da će Državni zavod za intelektualno vlasništvo obaveze koje proizlaze iz ovog Zakona moći obavljati u okviru postojećih ljudskih resursa i planiranih sredstava. Predviđa se također da će Europska unija snositi glavnu troškova edukacije djelatnika javnih institucija koje će obavljati pažljivu potragu radi utvrđivanja statusa djela siročadi i dostave u jedinstvenu bazu podataka. Osim navedenog, troškovi provedbe ovog Zakona nastat će samo u slučaju da se za djelo kojem je sukladno ovom Zakonu utvrđen status djela siročeta naknadno pronađe ili utvrdi autor, te mu se slijedom toga ukine status djela siročeta a autor ili udruga za kolektivno ostvarivanje prava zatraži pravičnu naknadu za prethodno korištenje djela. U proračunima obveznika ovog Zakona koji se

		<p>financiraju iz državnog proračuna podmirenje obveza koje proizlaze iz korištenja djela siročadi kojima se naknadno utvrdi ili pronade autor moguće je predvidjeti u okviru postojećih alociranih sredstava za obavljanje njihove redovne djelatnosti, odnosno sredstava koja se inače planiraju za plaćanje naknade za korištenje djela autora i nositelja srodnih prava kod kojih su isti poznati, budući da se s visokom vjerojatnošću može pretpostaviti da će se samo rijetko i iznimno pojaviti potreba za naknadnim plaćanjem za korištenje djela siročeta kojem je takav status ukinut slijedom naknadnog utvrđivanja ili pronalaženja autora. Slijedom toga ne očekuje se utjecaj na dosadašnja planirana sredstva na tim stavkama. Pretpostavlja se da u 2014. i 2015. godini neće biti zahtjeva nositelja prava s ove osnove.</p>
<p>Opcija 4: (normativno rješenje)</p>	<p>Cilj nije moguće postići nekim drugim normativnim rješenjem.</p>	<p>Ne razmatra se.</p>

5. SAVJETOVANJE

Sukladno Zakonu o procjeni učinaka propisa („Narodne novine“, broj 90/11), objavom na internetskoj stranici Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, održano je savjetovanje o Nacrtu prijedloga iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u razdoblju od 14. ožujka 2014. do 14. travnja 2014.

Dana 7. travnja 2014. Nacrt prijedloga iskaza o procjeni učinaka propisa razmotren je i ažuriran na okruglom stolu s predstavnicima Ministarstva kulture kao glavnim dionicima u usklađivanju Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima s Direktivom 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi.

Dana 7. travnja 2014. održano je i javno izlaganje materije.

U tijeku postupka savjetovanja na Nacrt prijedloga iskaza o procjeni učinaka propisa nije zaprimljen niti jedan prijedlog, primjedba ili mišljenje.

Sukladno Zakonu o procjeni učinaka propisa („Narodne novine“, broj 90/11), objavom na internetskoj stranici Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, provedena je javna rasprava o Prijedlogu iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o izmjenama i dopunama ZAPSP-a, te o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama ZAPSP-a. Javna rasprava trajala je u razdoblju od 19. svibnja 2014. do 19. lipnja 2014.

Dana 9. lipnja 2014. održano je i javno izlaganje materije.

Na objavljeni Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama ZAPSP-a tijekom postupka javne rasprave zaprimljena su četiri očitovanja od strane zainteresiranih subjekata (jedna fizička osoba, jedna institucija te dvije udruge).

Zaprimljena očitovanja su razvrstana te je utvrđeno da je u sadržaju istih podneseno ukupno 23 prijedloga za izmjenama ili dopunama u tekstu nacrta propisa, 2 primjedbe i 1 mišljenje, koji su većinom bili izričajne, te samo u manjem dijelu nomotehničke ili postupovne naravi.

Sve primjedbe i prijedlozi te mišljenje uzeti su u razmatranje. Po provedenoj analizi od 23 prijedloga prihvaćeno je njih 10, a ostali prijedlozi, primjedbe te mišljenje nisu prihvaćeni. Jedan prihvaćen prijedlog bio je nomotehničke naravi, a ostalih 9 prihvaćenih prijedloga odnosilo se na poboljšanja izričaja odnosno usklađivanje izričaja nacrta propisa sa zahtjevima drugih povezanih propisa.

Razlozi prihvaćanja/neprihvaćanja primjedaba, prijedloga i mišljenja obrazloženi su i objavljeni na internetskoj stranici Zavoda:

<http://www.dziv.hr/hr/savjetovanje-s-javnoscu/>

6. PREPORUČENA OPCIJA

Normativno rješenje prema opciji 3 preporuča se kao opcija kojom se na najbolji način postiže potpuna usklađenost s Direktivom 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi.

7. PRAĆENJE PROVEDBE I EVALUACIJA

Rezultate pažljive potrage nadležne javne institucije će upućivati Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, a to je ujedno i glavni pokazatelj za digitalizaciju djela siročadi u Republici Hrvatskoj. Prve rezultate pažljive pretrage Zavod može očekivati u razdoblju od jedne do dvije godine od stupanja na snagu predloženog Zakona o izmjenama i dopunama ZAPSP-a. Uspostavu digitalizacije cjelokupnog kulturnog nasljeđa Republike Hrvatske moguće je očekivati usporedno s digitalizacijom cjelokupnog kulturnog nasljeđa Europske unije, čije se ispunjenje predviđa za 2025. godinu.

Također, Europska komisija trajno preispituje razvoj izvora informacija u pogledu prava te do 29. listopada 2015., a nakon toga godišnje, podnosi izvješće o mogućem uključivanju u područje primjene Direktive 2012/28/EU nakladnika i djela ili druge zaštićene građe koji

trenutačno nisu njome obuhvaćeni, a posebno samostalnih fotografija i drugih slikovnih prikaza. Do 29. listopada 2015. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru podnosi izvješće o primjeni Direktive 2012/28/EU, s obzirom na razvoj digitalnih knjižnica. Komisija prema potrebi, posebno kako bi se osiguralo funkcioniranje unutarnjeg tržišta, podnosi prijedloge za izmjenu Direktive 2012/28/EU.

8. PRILOZI

U nastavku se navode klase i urudžbeni brojevi zaprimljenih mišljenja nadležnih tijela koja su obrađena u tabeli „Prikaz prihvaćenih i neprihvaćenih prijedloga i primjedbi nadležnih tijela dostavljenih na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima i na prijedlog Iskaza“, koja je također priložena ovom Prijedlogu iskaza.

1. MINISTARSTVO GOSPODARSTVA

KLASA: 011-01/14-01/199

URBROJ: 526-02-02-01/8-14-2 od 16. srpnja 2014.

2. MINISTARSTVO FINACIJA

KLASA: 011-01/14-01/277

URBROJ: 513-05-01-14-2 od 16. srpnja 2014. i URBROJ: 513-05-01-14-4 od 26. kolovoza 2014.

3. MINISTARSTVO ZNANOSTI OBRAZOVANJA I SPORTA

KLASA: 011-01/14-01/00088

URBROJ: 533-28-14-0003 od 30. srpnja 2014.

4. MINISTARSTVO UPRAVE

KLASA: 011-01/14-01/356

URBROJ: 515-01/6-14-2 od 17. srpnja 2014.

5. MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA

KLASA: 381-03/07-01/02

URBROJ: 521-IX-01-14-12 od 16. srpnja 2014. i URBROJ: 521-IX-01-14-13 od 31. srpnja 2014.

6. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

KLASA: 011-01/14-01/46

URBROJ: 517-04-14-4 od 7. kolovoza 2014.

7. MINISTARSTVO SOCIJALNE POLITIKE I MLADIH

KLASA: 011-02/14-05/31

URBROJ: 519-03-2-2/7-13-5 od 28. srpnja 2014.

8. MINISTARSTVO ZDRAVLJA

KLASA: 023-03/14-01/248

URBROJ: 534-10-1-1/1-14-10 od 11. kolovoza 2014.

9. MINISTARSTVO KULTURE

KLASA: 023-03/14-01/0200

URBROJ: 532-06-02-01/6-14-02 od 31. srpnja 2014.

10. MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

KLASA: 011-02/13-01/367

URBROJ: 514-02-01-02-02-14-07 od 23. srpnja 2014.

GOSPODARSKO I SOCIJALNO VIJEĆE

Očitovanje nije zaprimljeno.